

ТРЕНІНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Червоний П.Д.
майор міліції
ст. психолог ЦПП ХНУВС

Про виховання молоді написано багато робіт, і кожна з них відображає погляд їх авторів. Готових універсальних рецептів організації процесу виховання вигадати неможливо, оскільки виховання є однією з найскладніших педагогічних проблем. Необхідно відзначити, що процес виховання завжди персоніфікований, тобто спрямований на конкретну людину. Але вихователь ВНЗ МВС України повинен працювати з групою курсантів, і в цьому головна суперечність будь-якої методики виховання.

У пропонованій статті ми намагаємося по-новому поглянути на виховання курсантів методом тренінгових технологій. Зміст “виховна технологія” ще не має чіткої визначеності, тому її ототожнюють із тим чи іншим вживаним виховним методом [1, с. 160]. Не відхиляючись від вимог МВС України, особливістю пропонованого матеріалу є загальна ідея суб’єктності виховання, яка виражається в активній позиції самого вихованця. Саме пробудити цю активність, створити умови для самореалізації, саморозвитку і є головним завданням виховної роботи.

Завдання виховної роботи не може існувати без мети, тому за визначенням Н.П. Волкової: «Мета виховання – це очікувані зміни в людині, що відбуваються під впливом цілеспрямованих впливів педагогів» [2, с. 95].

Загальновідомо, що існує два основних підходи до визначення мети виховання. Перший враховує, насамперед, потреби суспільства, тому вимоги до виховання курсантів спираються на завдання держави та суспільства.

Другий підхід ґрунтується, насамперед, на обліку потреб самого курсанта. Метою є допомога курсанту в його соціальному становленні, пристосуванні до існуючих умов служби та навчання і одночасно в збереженні свого «Я», у розвитку індивідуальності.

Знаючи мету виховання, вихователь здійснює цілеспрямований вплив на курсантський колектив. Для досягнення виховної мети О.О. Бодальов представляє три канони:

- безпосередній вплив;
- опосередкований вплив шляхом впливу на вихованця зусиллями інших вихованців (ровесників) або створення бажаних умов;
- виховання через самосприйняття [3, с. 220].

Нині організація виховних заходів спрямована безпосередньо на курсантів таким чином, що їм відводиться роль глядачів. Одні з цих заходів проводяться спонтанно, наприклад, після якихось подій, інші

організуються в музеях, на виставках і тому не вимагають від курсантів тривалої роботи, в третій використовується готовий сценарій.

Ми повністю згодні з М.О. Березовим в тому, що ці підходи не зовсім правильні і вважаємо, що виховання здійснюється тільки в діяльності і спілкуванні (4 с. 274).

Цією діяльністю є психолого-педагогічний тренінг. Двохденний тренінг із першокурсниками необхідно проводити в перші дні табірних зборів. Це необхідно тому, що курсанти знаходяться в стані стресу, вони відірвані від домівки, батьків та друзів, знаходяться у нових умовах, не знайомі з правилами та умовами ВНЗ. У ході тренінгу вихователь має можливість більш поглиблено познайомитися з курсантами, налаштувати їх настрій та службові взаємини. Курсанти здійснюють знайомство один з одним у процесі самопрезентації, розвивають власні комунікативні якості. Під час ігор, спрямованих на групову згуртованість, у першокурсників формуються групові процеси, виділяються лідери та аутсайди, а вихователь-тренер, спостерігаючи за групою, має можливість виділити із числа учасників кандидатів на посади молодших командирів. Розіграні рольові ігри та вправи надають можливість вихователю краще узнати особистісні якості курсантів.

У ході тренінгу є можливість проводити профілактику надзвичайних подій, формувати прихильність першокурсників до здорового способу життя, що підвищує їх адаптаційні здібності до навчання. При проявленні активності учасників формуються і реалізуються потреби і мотиви їх поведінки. Здійснюється засвоєння знань про соціальні норми та правила, а також формування звичок і вольових властивостей курсантів.

За два-три дні тренінг надає змогу вихователям-тренерам вивчити особистісні риси курсантів настільки, що упродовж двох-трьох років ці особистісні риси курсантів можуть і не проявитися.

Організацію тренінгу необхідно здійснювати відповідно до таких вимог і принципів:

- виховання в процесі ситуативних і рольових ігор та прикладів із життя;
- виховання в колективі і через колектив;
- опора на позитивне в особистості й колективу;
- сполучення комплексного, диференційованого й індивідуального підходів у виховній діяльності;
- цілеспрямованість виховання. Початком виховної діяльності є визначення мети.
- повага до особистості курсанта, поєднання з розумною вимогливістю до нього.

Тренінг має наступні функції:

- формуючо–розвиваюча. Вона полягає в активності впливу на процес розвитку й саморозвитку курсантів, а також продуктивну реалізацію їхнього творчого потенціалу;
- інформативно–комунікативна. Спричиняє активний вплив виховання на процес пізнання в колективі, а також розвиток соціально значимих зв'язків у колективі;
- мотиваційно–мобілізує. Складається у створенні соціальних і педагогічних умов, що спонукають курсантів до продуктивного виконання обов'язків і соціально-ціннісних функцій у колективі;
- профілактико–перевиховуюча. Полягає в прогнозуванні, попередженні й ліквідації небажаних проявів поведінки, педагогічному зниженні девіантної поведінки, подоланні й ліквідації негативних мотивів поведінки курсанта в інтересах формування й розвитку соціально-ціннісних утворень.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що в результаті виховної роботи, яка реалізується в процесі тренінгових технологій та складається із сукупності послідовно виконуваних виховних заходів, ми отримуємо очікувані зміни у курсантів.

Список літератури

1. Бех І.Д. Виховання особистості: навч. – метод. видання. / І. Д. Бех: – К.: Либідь, 2003. – 280 с. (У 2 кн. Кн.1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади).
2. Волкова Н.П. Педагогіка : посібник для студентів вищих навч. закладів / Н.П. Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 576 с.
3. Педагогика и психология: [учебное пособие] / А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Слостенина. – М.: Изд-во института психотерапии, 2002. – 586 с.
4. Березовин Н.А. Основы психологии и педагогики : учеб. пособие / Н.А. Березовин, В.Т. Чеников, М.И. Чеховских. - Мн.: Новое знание, 2004. – 336 с.